

KRAJ, DATUM, URA	Ljubljana, 7. 12. 2020 ob 12. uri	LOKACIJA	GTM
NAMEN SESTANKA	1. seja Strokovnega sveta		
PRISOTNI ¹	Sodelujoči: M. Krek, D. Stanimirovič, R. Pribakovič B., T. Albreht, M. Vrdelja, P. Otorepec, M. Gabrijelčič B., I. Eržen, B. Gabrovec, B. Voljč, M. Pokorn, Vesna Kerstin Petrič, L. Zaletel Kragelj, M. Fafangel, A. Trop Skaza, M. Zaletel, S. P. Rožič		
ODSOTNI	D. Novak Mlakar		

AGENDA	
1.	Aktualni ukrepi za zajezitev širjenja okužb
2.	Razno

PREGLED REALIZACIJE SKLEPOV (prejšnjega sestanka)	
	/

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
Po uvodnem pozdravu je direktor NIJZ, Milan Krek, predal besedo M. Fafanglu in M. Gabrijelčič B.			
M. Fafangel je prisotne seznanil z zelo uspešnim letnim srečanjem Sekcije za preventivno medicino (SPM), na katerem so poudarili, da ne gre zgolj za epidemijo temveč za sindemijo, saj pandemija vpliva na zdravje, družbene sisteme in ekonomijo. Epidemija nalezljivih bolezni se bo končala, negativne družbeno ekonomske posledice bodo dolgoročne. Odziv na pandemijo, nefarmakološki ukrepi, s katerimi se obvladuje epidemijo, presegajo nalezljive bolezni. Strokovnjaki NIJZ bi morali izoblikovati stališča, ne samo glede ukrepov za zajezitev širjenja okužb, temveč tudi na drugih področjih, in jih predstaviti širši javnosti. Strokovni svet mora biti operativno funkcionalen. DSO niso vodilna sila trenutnega vala. Obregnil se je ob kapacitete in dostopnost testiranja, motivacijo zdr. delavcev in sodelavcev, dodatkov za delo na domu, izvajanje inšpekcijskih pregledov v delovnih okoljih, ..	/	/	/
M. Gabrijelčič je predstavila vpliv epidemije z vidika nenalezljivih bolezni. Prvi val je zajemal reakcije družbe, ko se mehanizmi ukvarjanja s krizo stopnjujejo, nato kriza zaide in pride do najnižje točke. Prvi del predstavljajo ukrepi, sprejemanje in sproščanje, drugi del predstavlja soočanje s posledicami ukrepov, tretji del pa življenje v novi realnosti. Uvodnik v Lancet-u je prebil zavedanje, da gre za sindemijo. Neenakosti v povezavi s socialno ekonomskim statusom se povečujejo, stanje na področju kroničnih bolezni se poslabšuje. Uvodnik je povzročil odziv SZO, NIJZ se je aktivno vključil v merjenje pandemske izčrpanosti. Ljudje v fazi pandemske izčrpanosti prenehajo slediti novicam, zato ne	/	/	/

¹ Za zapis večjega št. udeležencev uporabi **OB Lista prisotnih**

sledijo priporočilom, pride do začaranega kroga. Ljudje morajo biti del sprejemanja rešitev. Potrebno je preučiti primere dobre prakse (Pivka, gorenjska regija) in promovirati uspešno vedenje. V anketo za merjenje pandemske izčrpanosti so vnesli dve dodatni vprašanji o načrtovanju praznikov. Rezultati bodo v pomoč Vladi pri sprejemanju ukrepov.			
T. Albreht je povedal, da bodo gradiva srečanja SPM objavljena na spletni strani SPM. Na koncu srečanja je potekala zanimiva razprava o antigenskih testih, ki jo je vodil dr. Petrovec. Poudaril je pomembnost ciljanega testiranja. Državna raven postavlja neke cilje, meje, ki dajejo ljudem kronično upanje, nato pa vsakič razočarajo. Prazniki so veliko tveganje za duševno zdravje. DSO so problem, vendar je glavnina okužb v aktivni populaciji.	/	/	/
B. Gabrovec je predlagal postavitve prioritete v izogib nestrukturiranih debat.	/	/	/
A. Trop Skaza se je strinjala, da mora NIJZ podati smernice. Zelo velik problem predstavljajo delovne organizacije, v katerih obstaja prisila prezentizma. Interventni brisi v DSO sedaj identificirajo okužbe tudi pri asimptomatskih primerih. Na površje prihaja realnost pri aktivni populaciji, zato je nujna čim večja dostopnost testiranja.	/	/	/
V. Kerstin Petrič je pripomnila, da ni časa za postavljanje kompleksnih mehanizmov. Tok informacij med vlado in prebivalstvom je izčrpan. Nagovoriti je potrebno posamezne skupine v lokalnih okoljih, preko lokalnih medijev prodreti s stališči glede koristi testiranja, nujnosti ostajanja doma v primeru slabšega počutja. Lokalna skupnost z lokalnimi mediji doseže svoje prebivalce na način, ki je bolj prilagojen njihovim lokalnim razumevanjem in problemom. Potrebno je vključiti nevladne organizacije (NVO), saj so pomemben del sistema, ki lahko prispeva k boljšemu uvidu, kaj deluje in kaj ne v posameznih skupinah prebivalstva, predvsem najbolj ranljivih. Tako lahko, na posameznim skupinam bolj razumljiv, sprejemljiv način, širijo strokovno utemeljena sporočila in s tem prispevajo k večjemu dometu teh sporočil. Seveda pa ta način ne zmanjšuje pomena sporočanja na nacionalni ravni.	/	/	/
B. Voljč je opozoril, da je zelo pomemben način stika z ljudmi. Ključno vprašanje je, ali se do ljudi pristopa na način <i>mi za vas</i> ali <i>skupaj z vami</i> . Potrebna je analiza vsega narejenega do sedaj, kaj je bilo dobro, kaj slabo, in z rezultati odkrito seznaniti javnost. Slovenska družba je tradicionalno kritična, razdvojena v javnem zdravju, nezaupljiva. Prepovedovanje in obljubljanje ni učinkovita taktika.	/	/	/
M. Vrdelja je povedal, da je ključen problem nezaupanje javnosti v sistem, politiko, strokovnjake. Podpira komunikacijo na lokalnem nivoju, distinkcijo med stroko in politiko. Razlika med stroko in politiko bi morala biti jasno skomunicirana. Cepljenje bi morala promovirati strokovna javnost, zdravstveni delavci bodo ključni pri nagovarjanju javnosti pri cepljenju. Ginekolog Pušenjak je z izjavo vnesel nemir, potreben je javni odziv.	/	/	/
M. Pokorn je povedal, da je dr. Pušenjak že demantiral svoje trditve, članek je nastal z zlorabo osebne komunikacije. Lažnih novic je ogromno. Strinjal se je, da je nujna analiza komuniciranja in ukrepov. Prvi val je pokazal, da ljudje lahko potrpijo kratek čas, sedaj je soočanje drugačno, potrebni drugačni ukrepi. Ljudem je treba dati jasno vedeti, da gre za skupni boj, potrebna so pozitivna sporočila. Zdravniki, ki delajo s covid bolniki, se bodo cepili, medicinske sestre bo potrebno prepričati. Nujno je potrebna analiza ukrepov in pozitivno komuniciranje, prilagojeno slovenskemu umu.	/	/	/

<p>R. Pribaković B. je povedal, je v lokalnih okoljih postavljena odlična struktura, vsak zdravstveni dom ima svoj Center za krepitev zdravja (CKZ), ki izvaja različne programe in aktivnosti, usmerjene v ohranjanje in krepitev zdravja ter pridobivanje zdravih življenjskih navad. Veliko napako je storil minister za zdravje, ko je z odredbo CKZ zaprl in prerazporedil kader na COVID19 vstopne točke. Prednost in moč teh centrov in zaposlenih je v znanju in veščinah spreminjanja vedenj. Pri obvladovanju epidemije gre ravno za to. Sistemski ukrepi se gradijo na nacionalni, ne na lokalni ravni. Nujno potrebno je detektiranje okuženih oseb in preprečevanje prezentizma, ki je s tem povezan.</p>			
<p>B. Voljč se je strinjal s sistemskimi ukrepi, vendar so nivoji različni. Lažje je pridobiti zaupanje lokalnega okolja. Opozoril je, da raziskava pandemske izčrpanosti nima soglasja, podanega s strani Komisije RS za medicinsko etiko (v nadaljevanju: Komisija). Opravljanje te raziskave brez soglasja Komisije sicer ni etično sporno, vendar je potrebno upoštevati evropske smernice in stališča. Težava se bo pojavila ob želji po objavi izsledkov iz raziskave, saj le-ta brez soglasja Komisije ni možna, Komisija pa soglasij za nazaj ne izdaja. V primeru urgence je odziv Komisije izjemno hiter.</p>			
<p>M. Gabrijelčič B. je pojasnila, da je vloga za soglasje pripravljena, žal ni mogla biti podana pred pripravo anketnega vprašalnika. V treh tednih je bilo opravljeno delo, ki bi v drugačnih razmerah trajalo več mesecev.</p>			
<p>M. Zaletel je povedala, da bo v tem tednu pripravljen osnutek publikacije z analizo stanja za prvi val. V okviru CINDI anketiranja (anketa <i>Z zdravjem povezan življenjski slog</i>, ki se opravlja vsaka 4 leta) se bo pričela analiza drugega vala. M. Gabrijelčič B. je pojasnila, da je bilo redni CINDI anketi v maju 2020 dodanih 8 vprašanj v zvezi z epidemijo (spremljanje novic, trenutno duševno zdravje, upoštevanje ukrepov, cepljenje,..). Do sedaj znani rezultati raziskav so kritični, pri otrocih se kažejo posledice pomanjkanja socialnih stikov, telesna zmožnost je v dveh mesecih padla za 14%, pojavljajo se nove ranljivosti pri otrocih, katerih starši so bili do začetka epidemije povprečno situirani, povečujejo se neenakosti. Po podatkih MIZŠ med prvim »lock downom« kar 1000 otrok ni imelo nikakršnega stika z učitelji.</p>			
<p>P. Otorepec je povedal, da so od pričetka epidemije sproducirali ogromno priporočil, za vse dejavnosti v družbi so spisali protokole varnega obnašanja, določeno obdobje je bil njihov center zadolžen za podajanje soglasij k organizaciji različnih prireditev.</p>			
<p>Po razpravi so člani Strokovnega sveta NIJZ soglasno sprejeli sklep 1/7. 12. 2020: »Strokovni svet NIJZ nalaga NIJZ, da se prioriteto osredotoči na naslednje točke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usmeritev na lokalni nivo - prilagoditev komunikacije Slovincem - analiza stanja - promocija cepljenja - vključevanje nevladnih organizacij - postavitev kratkoročnih in dolgoročnih prioritet. 			
<p>Pod točko razno so člani strokovnega sveta NIJZ predlagali oblikovanje dnevnega reda za prihodnjo sejo in sprejeli</p>			

sklep 2/7. 12. 2020: »Za prihodnjo sejo Strokovnega sveta NIJZ se pripravi gradivo ter predloge sklepov. Člani strokovnega sveta NIJZ vzpodbudijo ostale strokovnjake NIJZ, da predlagajo rešitve za konkretna strokovna vprašanja, le-te pa nato ustrezno oblikovane obravnava Strokovni svet NIJZ na naslednji seji.«

B. Gabrovec in I. Eržen sta za konec poudarila, da strokovnjaki NIJZ ne smejo pasivno čakati in biti zgolj odmev države, nujna je aktivnost in enotno strokovno mnenje NIJZ mnenje naj bo objavljeno.

Naslednja seja Strokovnega sveta bo 21. 12. 2020 preko GTM aplikacije.

ZAKLJUČEK SESTANKA	ob 13.40 uri
--------------------	--------------

POSLANO V VEDNOST	Za zapisnik zbrala	Dne
Skrbnik sistema vodenja - za intranet (objava)	S. P. Rožič	8. 12. 2020